

ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

65119, м. Одеса, пр. Шевченка, 29, тел./0482/307-983, e-mail: inbox@od.arbitr.gov.ua веб-адреса: <http://od.arbitr.gov.ua>

Від 12.03.2018р. № 02-06/1116/2018

Голові
Вищої Ради правосуддя
Бенедисюку І.М.

Голові
Державної судової
адміністрації України
Холоднюку З.В.

У зв'язку з надходженням на адресу суду листа ДСА України №11-4435/18 від 03.03.2018р. про визначення нормативної кількості суддів (вх. ГСОО №126/18 від 05.03.2018р.) зборами суддів Господарського суду Одеської області, які відбулися 12.03.2018р. (протокол №17-03/20189 від 12.03.2018р.) розглянуто питання щодо нормативної кількості суддів у суді відповідно до листа ДСА України «Про визначення нормативної кількості суддів», за результатами чого повідомляємо наступне.

Радою суддів України разом з Державною судовою адміністрацією України за підтримки Проекту USAID "Справедливе правосуддя" проводилося дослідження з визначення чисельності суддів, необхідної для обробки справ та збалансування навантаження на суддів. Частиною цього дослідження було проведення опитування суддів щодо витрат часу на розгляд типових справ за категоріями та розрахунку на їх основі коефіцієнтів навантаження на суддів.

Рішенням Ради суддів України №46 під 09.06.2016 року затверджено Звіт "Основні методологічні підходи та результати дослідження щодо визначення коефіцієнтів навантаження на суддів та складності справ спеціалізованих суддів та судів апеляційної інстанції", а також рекомендовано Державній судовій адміністрації України при ухваленні управлінських рішень, застосовувати Рекомендовані показники середніх витрат часу на розгляд справ та коефіцієнтів складності справ та категоріями, зокрема у місцевих господарських та апеляційних господарських судах.

Враховуючи затверджену методику розрахунків навантаження на одного суддю, штатна чисельність суддів у кожному суді визначається шляхом ділення кількості спорів, запланованих для вирішення на модельну продуктивність роботи судді, яка становить 183 модельних справи.

Слід зауважити, що Господарським судом Одеської області листом №02-04/9163/2015 від 30.11.2015р. була надана ДСА України узагальнена інформація щодо оцінювання витрат часу судьями Господарського суду Одеської області на розгляд типової справи, відповідно до якої витрати часу суддів Господарського суду Одеської області на розгляд справ передбачають більшу тривалість часу розгляду справ, ніж та, яка визначена Рішенням Ради суддів України №46 під 09.06.2016.

Зазначаємо, що визначення кількості модельних справ здійснено з урахуванням положень процесуального законодавства, яке діяло до моменту внесення змін та встановлення нового процесуального порядку розгляду судових справ.

Звертаємо увагу, що відповідно до опублікованих статистичних даних зниження кількості звернень до господарських судів приблизно складає 23%, в той час як кількість суддів в судах господарської юрисдикції планується скоротити майже на половину.

Тому затверджені показники судового навантаження, коефіцієнти, котрі присвоєні судовим справам, кількість модельних справ, на основі яких Державною судовою адміністрацією України формуватиметься кількість суддівських посад в окружних господарських судах підлягають коригуванню з урахуванням діючого процесуального законодавства.

Так, нова редакція Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України) від 03.10.2017р. №2147-VIII, що набрала чинності з 15.12.2017 року, кардинально змінила процес здійснення господарського судочинства, детальніше його регламентувавши та збільшивши рівень судового навантаження.

Зокрема, зміни передбачають розширений перелік типових справ, які підвідомчі господарським судам, нові форми господарського судочинства (наказне провадження, позовне провадження у формі загального та спрощеного), повне фіксування судового процесу технічними засобами, нових учасників судового процесу (свідки, експерт з питань права тощо), нові засоби доказування (показання свідків тощо), застосування судом заходів процесуального примусу, врегулювання спору за участю судді, нові строки та стадії розгляду спору, що значно збільшує кількість процесуальних документів та витрат часу на опрацювання поданих сторонами документів з метою підготовки процесуального рішення за наслідками їх розгляду.

Також новелою нового діючого ГПК України є і те, що у випадку, якщо суд дійде до висновку про необґрунтованість заявленого відводу, суд вирішує питання про завершення провадження у справі. В такому випадку питання про відвід здійснюється суддею, який не входить до складу суду, що розглядає справу, що в свою чергу потребує додатковий час.

Ці зміни не враховані при розрахунку ДСАУ модельної кількості суддів, оскільки проект розрахований на підставі статистичних даних щодо розгляду типових справ за 2017 рік та середніх витрат часу на їх розгляд за правилами попередньої редакції ГПК України до 15.12.2017 року.

При цьому не враховано також те, що на сьогоднішній день взагалі не затверджена форма первинної статистичної звітності для господарських судів з урахуванням нового процесуального законодавства з розгляду господарських справ (за виключенням статистичної картки обліку результатів розгляду заяв про видачу судового наказу), а первинна статистична звітність формується в автоматичному режимі автоматизованою системою документообігу суду за алгоритмом, складеним Державним підприємством «Інформаційні судові системи» без офіційного затвердження ДСАУ таких змін у статзвітності господарських судів.

Даний алгоритм обліку статистичної звітності суперечить формам статистичних звітів №1-МС, затверджених наказом Вищого господарського суду України від 05.12.2012 №58, наказом ДСА від 20.06.2013р. №88, а також складовим Базових показників роботи суду, затверджених рішенням Ради суддів України від 02.04.2015 №28 та не враховує навантаження суддів з розгляду більшості заяв та клопотань, які передбачають прийняття судом окремих процесуальних рішень, що підлягають оскарженню у апеляційному та касаційному порядку.

Так, звітом за формою №1-мгс взагалі не враховуються особливості процедури банкрутства, що регулюються не тільки Господарським процесуальним кодексом України, а і спеціальним законом – Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом».

Слід зазначити, що вирішення справ про банкрутство є надскладною категорією спорів, яка становить симбіоз усіх судових проваджень та вимагає високого рівня правової кваліфікації всіх галузей чинного законодавства України, котрі є предметами розгляду інших колегій господарського суду.

Справи про банкрутство, як правило, характеризуються великою кількістю заявлених кредиторських вимог – в окремих справах про банкрутство розглядаються вимоги кредиторів, кількість яких рахується тисячами. До того ж, в рамках розгляду справ про банкрутство суд розглядає заяви з грошовими вимогами до боржників, які можна прирівняти по складності до позовних заяв, враховуючи норми Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом».

Додатково зазначаємо, що у Верховній Раді України зареєстровано Проект Кодексу України з процедур банкрутства №8060 від 26.02.2018р., новелою якого є процедура банкрутства фізичних осіб. В свою чергу, прийняття даного законопроекту з нормами, які передбачають процедуру ліквідації фізичної особи, збільшить навантаження на суддів, які спеціалізуються на розгляді справ про банкрутство.

В межах справи про банкрутство сторонами та учасниками подаються заяви, клопотання, скарги, за наслідками розгляду яких суд виносить ухвалу (задоволення заяви, відмова у задоволенні заяви (повністю або частково), залишення без розгляду), якими вирішуються питання по суті та які є одним із видів судових рішень. До таких заяв відносяться, зокрема: заява про затвердження плану санації боржника до відкриття провадження (проваджень) у справі про банкрутство; заяви з грошовими вимогами до боржника; заява про визнання недійсними правочинів (договорів); спори про стягнення заробітної плати; спори про поновлення на роботі посадових та службових осіб боржника; заяви про спростування майнових дій боржника; заява чи клопотання про відсторонення керівника боржника від посади; заява про припинення повноважень керівника боржника; клопотання комітету кредиторів щодо відкриття процедури санації, клопотання комітету кредиторів щодо визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури; клопотання зборів кредиторів щодо введення процедури санації і затвердження плану санації; клопотання зборів кредиторів про укладення мирової угоди; скарга на дії (бездіяльність) учасників ліквідаційної процедури; клопотання про затвердження звіту ліквідатора та припинення провадження у справі.

Втім, до алгоритму розрахунку звіту за формою №1-мгс не включені КДМ про затвердження реєстру вимог конкурсних кредиторів (ухвала підготовчого засідання) (банкрутство), а також наступні КДМ: зупинення провадження у справі (банкрутство); призначення експертизи, клопотання експертів (банкрутство); прийняття додаткового рішення (ухвали) (банкрутство), розстрочення, відстрочення, повернення судового збору та звільнення від його сплати (банкрутство); роз'яснення і виправлення рішення, ухвали (банкрутство).

Крім того, у звіт суду за формою №1-мгс не враховано такий значний обсяг роботи, як розгляд та прийняття судових рішень за заявами, клопотаннями учасників судового процесу щодо прийняття додаткового рішення (ухвали); роз'яснення і виправлення рішення (ухвали), розстрочення (відстрочення) повернення судового збору; скарги на дії чи бездіяльність органів Державної виконавчої служби; виправлення помилки у наказі, або визнання наказу таким, що не підлягає виконанню; видача дублікату наказу; затвердження мирової угоди (у т.ч. на стадії виконання рішення); про відстрочку або розстрочку виконання судового рішення, зміну способу та порядку виконання; заміна сторони у виконавчому провадженні; заяви про вжиття запобіжних заходів; залучення нових учасників судового процесу, правонаступництва, залучення третьої особи тощо.

Невключення до алгоритмів розрахунку показників звіту за формою №1-мгс «Звіт місцевих господарських судів про розгляд судових справ» рішень, прийнятих судом за результатами розгляду заяв та клопотань учасників судового процесу, призвело до спотворення статистичних даних судів щодо реального навантаження суддів.

Так, Господарський суд Одеської області листом №07-03/6170/2017 від 06.11.2017р. звертався до ДСА України із проханням розглянути ситуацію, що склалася із прийняттям звіту Господарського суду Одеської області за Формою №1-мгс “Звіт місцевих господарських судів про розгляд судових справ” (далі – Звіт 1-мгс) за 9 місяців 2017 року та мотивував про врахування у Звіті 1-мгс розгляд та прийняття судових рішень за заявами, клопотаннями учасників судового процесу. Однак, запропоновані листом №07-03/6170/2017 від 06.11.2017р. пропозиції до Звіту 1-мгс ДСА України враховані не були.

Водночас, враховуючи додаткові витрати часу суддів на розгляд справ та винесення відповідного рішення, наполягаємо на тому, що при формуванні показників навантаження слід враховувати наступні типи заяв:

- видача дублікату наказу (2-й розділ звіту);
- виправлення помилки у наказі, або визнання наказу таким, що не підлягає виконанню (2-й розділ звіту);
- забезпечення позову чи скасування забезпечення позову (2-й розділ звіту);
- заміна сторони у виконавчому провадженні (2-й розділ звіту);
- затвердження мирової угоди (у т.ч. на стадії виконання рішення) (2-й розділ звіту);
- затвердження реєстру вимог конкурсних кредиторів (ухвала підготовчого засідання) (банкрутство) (2-й розділ звіту);
- заява кредитора про грошові вимоги до боржника;
- поновлення пропущеного строку для пред’явлення наказу до виконання (2-й розділ звіту);
- прийняття додаткового рішення, ухвали (2-й розділ звіту);
- про відстрочку або розстрочку виконання судового рішення, зміну способу та порядку виконання;
- скарга на дії арбітражного керуючого;
- скарга на дії чи бездіяльність державних або приватних виконавців.

Згідно з ч.6 ст.19 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», кількість суддів у суді визначає ДСА України за погодження з ВРП з урахуванням судового навантаження та в межах видатків, визначених в Державному бюджеті України на утримання судів та оплати праці суддів. Тобто законодавець не встановив вичерпного переліку підстав, якими мають керуватись ДСА України та ВРП при затвердженні штатної чисельності суддів, а отже показники судового навантаження є лише одним з критеріїв, які формують показник кількості суддівських посад.

Наразі звертаємо Вашу увагу на ту обставину, що визначення штатної чисельності суддів повинно здійснюватись з дотриманням трудових прав служителів Феміди, які гарантовані Конституцією України. Питання професійної кар’єри суддів неодноразово висвітлювалось Комітетом Міністрів Ради Європи (Рекомендація від 13.10.1994 року №94 (12), Європейською комісією за демократію через право (Венеціанська комісія) Парламентською Асамблеєю Ради Європи (п.6.3 Резолюції №1862(2012) Європейським судом з прав людини (Рішення від 09.01.2013 року у справі «Волков проти України»). Рекомендацією Комітету Міністрів Ради Європи від 13.10.1994 року №94(12) закріплено, що всі рішення стосовно професійної кар’єри суддів повинні мати об’єктивні критерії, як обрання, так і кар’єра суддів повинні базуватись на заслугах, з урахуванням їх спеціалізації, чеснот, здібностей та результатів їхньої праці.

Підсумовуючи вищевикладене, застосування Звіту «Основні методологічні підходи та результати дослідження щодо визначення коефіцієнтів навантаження на суддів та складності справ спеціалізованих суддів та суддів апеляційної інстанції» при визначенні штатної чисельності суддів в окружних судах втратило свою актуальність, не враховує чинних процесуальних норм щодо розгляду справ та реального рівня судового навантаження.

Розглядаючи питання щодо нормативної кількості суддів у суді відповідно до листа ДСА України «Про визначення нормативної кількості суддів» №11-4435/18 від

03.03.2018р., зборами суддів Господарського суду Одеської області (протокол №17-03/2018 від 12.03.2018р.) прийнято рішення звернутися до:

Державної судової адміністрації України з пропозицією:

- переглянути рівень судового навантаження та кількість модельних справ на одного суддю з урахуванням діючої редакції ГПК України;

- при визначенні штатної чисельності суддів у новоутворених окружних господарських судах врахувати фактичну чисельність суддів, які працюють у місцевих господарських судах;

Вищої Ради правосуддя з пропозицією:

- при погодженні кількості суддів в господарських судах України врахувати необхідність перегляду Рекомендованих показників середніх витрат часу на розгляд справ та коефіцієнтів складності справ за категоріями у місцевих господарських судах з урахуванням діючої редакції ГПК України та після отримання пропозицій місцевих господарських судів.

За ініціативою Зборів суддів
Господарського суду Одеської області

**Голова
Господарського суду Одеської області**

В.С. Петров